

Az utószó utószava

E sorok írójától talán nem veszik szerénytelenségnek a Budapesti Nyári Kántorképző Tanfolyam 1976–1993 közötti növendékei —néhányan még általános iskolásként kezdve vagy már felnőttként beállva a túlnyomórészt fiatalok közé—, ha némi bővítést fűzök frissen megjelent, még festékszagú —s mily kellemes illatú!— régi-új könyvem utószavához.

Egyrészt azért, hogy megköszönjem sokak kitartó érdeklődését az *Adoremus* iránt, annak másfél évtizeddel ezelőtti kifogyta óta, mert ők, akik kértek belőle —sajnos, akkor hiába!—, adták az indíttatást, hogy nem kevés órát ráfordítva, elkészítsem az új kiadást. Hiba maradt benne a neki szentelt idő és figyelem ellenére is, de aki *computer*-ügyben jártas, tudja, hogy néha egy gyöngéd tüsszentés is elegendő és egy-két betű vagy félhangos sóhaj esetében csupán néhány ékezet örökre eltűnik és a helyesírási program, amit ráereszt a naív szerző, semmi hibát nem mutat ki, mindössze azért, hogy a nyomda ördögének eggyel többször igaza legyen. Mert olyan szerző talán még nem akadt a Gutenberg-galaxis elszabadulta óta, aki kézbe véve újszülött könyvét, találmokra felütve, ne találna azonnal sajtóhibára, ami az ő figyelmét cselezte ki s így az ő lelkiismeretét terheli. Az első hetek alatt megnyilvánult érdeklődés alapján úgy tűnik, belátható időn belül szükség lesz az *Adoremus* harmadik kiadására, s ismét sor kerül az előzetes hiba-gyomlálásra.

Másrészt azért is megírandó az utószó utószava, mert többen —bevett szokás alapján— a végén kezdték a könyv olvasását és úgy vélik, túl tapintatos volt a szerző, amikor elhallgatta a személyes vonatkozások egy részét, meg az *Éneklő Egyház* szószerinti kálváriáját, valamint a progresszívnek mondott egyházzenei megoldások részleteit.

A személyi vonatkozásokhoz még számtalan adalék tartozna. Forrai Magdolna Gregoria nővér —kevésbé hatalmas erdélyi gyűjtésével, mint inkább azal a belső sugárzásával, ami sok nagyszerű magyar apáca sajátja—, feltétlenül azok közé sorolandó, akik támogatták a Kántorképző lelkiességét, szellemiségét. Lékai László bíboros, prímás, esztergomi érsek a 70-es évek végén többször tartotta a Kántorképző *Te Deum* miséjét az Egyetemi templomban; sőt, erkölcsi támogatását bizonyítandó, egész tanári konferenciákat hajlandó volt végigelnökölni. S ami a kulisszák mögött történhetett a hírhedett ÁEH bürokrataival folytatott csatározások során, arról legföljebb Bucsi Lászlónak mesélt: mert a kántorképzős fiatalok szemet szűrtak az Egyház közeli halálára számító állami szerveknek. Mi tanárok, dolgoztunk feltűnést kerülve, s tudtuk, a bíborosnak gondja van ránk. Utódja e vonalat folytatta, köszönet érte.

Idővel majd több mindent érdemes lesz még papírra vetni, mert a magyar egyházzene hősi korszaka volt az a közel két évtized, amit a Kántorképző tanáraival és tanítványaival együtt tölthettem, s amiért ma is hálát adok a Gondviselésnek.

Török József